

כתובת האתר של ישיבת "אשרי האישי" – ההרצאות של הרב יוסף צ. בן-פורת

www.emuna.info

שיחתו השבועית של

ראש הישיבה – הרב יוסף צ. בן-פורת

יעקב אבינו הסביר את פשר התנהגותו בזמן קבורת רחל
רק לאחר חמישים שנה! למה?

פרשת ויחי, שנת תשע"ג

למה יעקב משביע את יוסף?

בפרשת ויחי מצווה יעקב אבינו ע"ה את יוסף לקחתו לקבורה לארץ ישראל. הוא אינו מסתפק בהבטחה, אלא משביע אותו שיבצע את ההתחייבות. והדבר מעורר סימן שאלה גדול, וכי לא האמין שיוסף ישמור את מוצא שפתיו וייקחהו למערת המכפלה?! הלוא, הגינותו ויושרו של יוסף אינן צריכות להוכחה, אף כלפי כל אדם על אחת כמה וכמה, כלפי אביו קודש הקודשים!

ביארו רבותינו, שיעקב ידע שפרעה יתנגד להוצאת גופתו אל מחוץ לגבולות מצרים, מפני שהוא היה אצלם כמו 'קמע', שהרי מיום שהגיע למצרים פסק הרעב הקשה שהביא אנשים עד 'שערי מוות', והפך להיות אצלם דמות מאגית. קיים אפוא, חשש רציני שהוצאת גוויית יעקב תחזיר את הרעב באופן מידי. אי-לכך לא רק פרעה אמור להתנגד, אלא גם תושבי מצרים לא יניחו להוציאו לקבורה מחוץ לגבולות מצרים. יעקב פחד שהם יעשו אותו 'אלוהים' ויסגדו לו, ואז גם הוא ייענש, מפני שכשם שנפרעים מעובדי עבודה זרה, כך נפרעים מעבודה זרה עצמה. זו אחת

הסיבות שביקש להיקבר מחוץ למצרים. השבועה שהוא השביע את יוסף, תיתן לו יותר כוח ועוצמה בעימות שעתיד להיות לו עם פרעה וכל עמו.

פגיעה רגשית לא נשכחת לעולם!

והנה, מעלה יעקב בפני יוסף, סיפור מלפני עשרות שנים :

"וְאֲנִי בָבְאִי מִפְּדֹן מִתָּה עָלִי רָחַל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד כְּבַרְת אֶרֶץ לְבָא אֶפְרָתָה וְאֶקְבְּרָה שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הוּא בֵּית לָחֶם" (מח, ז), פירש"י: "וּאֶקְבְּרָה שָׁם - ולא הולכתיה אפ"י לבית לחם להכניסה לארץ וידעתי שיש בלבך עלי. אבל דע לך שעל פי הדבור קבורתיה שם, שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבוזראדן והיו עוברים דרך שם. יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים שנא' (ירמיה לא, יד) 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וגו' ' והקב"ה משיבה יש שכר לפעולתך נאם ה' וגו' ושבנו בניס לגבולם".

זהו סיפור מלפני כחמישים שנה, שהרי יוסף עכשיו בן חמישים ושש, וכשנולד בנימין, יוסף היה ילד קטן, כבן שבע. יעקב מספר ליוסף, שהוא לא קבר את רחל אמו באופן מכובד. לא במערת המכפלה ואפילו לא בעיר בית לחם, אלא סמוך לעיר, על אם הדרך. למרות שמקום הקבורה היה רחוק רק אלפיים אמה מהישוב הקרוב, והרי זהו מרחק הליכה של כחמש דקות לכל היותר, הרי שיעקב לא לקחה. ואפילו מערת המכפלה לא היתה כל כך רחוקה, כחצי יום הליכה, ובאמצעות רכיבה על סוס או גמל, הרבה פחות, והיו ליעקב האמצעים לכך. הבאתה של רחל לקבורה מכובדת, אף לא היתה כרוכה בטרחה מרובה, האדמה היתה קשה ויבשה.

כשיעקב משחזר מה התרחש לפני עשרות שנים, אנו תמהים לשם מה הוא מעלה נשכחות? מה המעשה ההוא קשור לכאן? ואז, מגיעה הנקודה המרכזית: **"וידעתי שיש בליבך עלי!"** אחרי כחמישים שנה אומר יעקב ליוסף – אני יודע, שכל אותן שנים יש בליבך עלי, למה לא נתתי כבוד לאמך?! **"וידעתי שיש"** – מדהים! לא שהיתה ליוסף תרעומת בעבר, אלא היא עדיין קיימת בהווה, למה לא לקח את רחל למקום קבורה מכובד, למערת המכפלה, או לפחות למקום קבורה סביר, לבית לחם, ולא לקבורה בדרך, במדבר, שזה מאוד לא מכובד!

כאן אנו תמהים: **במה יוסף יכול לחשוך את יעקב אביו?** שהוא לא אהב את רחל? כולם יודעים שהוא אהב אותה מאוד, מאוד! שלא רצה לכבד אותה? הלא כל עבודתו, שבע שנים, אצל לבן היתה רק עבור רחל, כידוע. גם מערכת היחסים בין יעקב ליוסף היתה כולה רצופת אהבה: **"וַיִּשְׁרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו"** (בראשית לו,

א. ולא עוד, אלא שהראה את אהבתו באופן מודגש ביותר בכך שעשה לו כתונת פסים. את כל בניו שלח לרעות את הצאן בשדות, רק את יוסף הוא משאיר עמו ולומד עמו 'בחברותא' יום יום, ומוסר לו את כל מה שלמד אצל שם ועבר. האם יש 'גן-עדן' יותר גדול מזה?! האם עדין יכול להיות אצל יוסף ספק אם אביו אוהב אותו?!

אם כן, למה יש ליוסף בלבו על יעקב?!

ונראה שהתשובה היא: עם 'רגשות' לא מתווכחים, רגש זה רגש, ועם רגש אי אפשר להתווכח. עם אלף טיעונים שכליים לא תזיז רגש אחד. בן אדם שנעלב – גם אם תסביר לו אלף פעם, זה לא יעזור!

מה אנו רואים? שהתורה היא ספר שמלמד אותנו את עומק כוחות הנפש של האדם. יעקב אבינו צופה ומביט אל תוך עומק נפשו של יוסף, הוא ידע בעבר שיוסף מאוד פגוע מאופן הקבורה של אמו, אבל הוא חש שגם כיום, לאחר עשרות שנים ולמרות כל התהפוכות שעברו על יוסף, עדין יש בליבו עליו! למרות ששוררת ביניהם אהבה.

רואים אנו הארה אל תוך כוחות הנפש של האדם. יתכנו בו זמנית רגשות שונים ומנוגדים, אין ספק שיוסף אוהב את יעקב מאוד, ומאידך, יש בליבו עליו. נהוג לכנות זאת כיחס "אמביוולנטי" – רגשות מעורבים ואף סותרים זה לזה.

ואז, יעקב, מגלה 'טפח' ומנמק ליוסף למה הוא נהג ברחל אמו, באופן שנהג, וקברה על אם הדרך. "דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם" – לפתע מתברר לנו, שיעקב אבינו קיבל נבואה מאת הבו"ת, לקבור את רחל דווקא במקום זה! אם כן, ברור מאליו, שכל הטרוניה שקיימת בליבו של יוסף נופלת מאליה. לא מרצונו, אלא **בעל כורחו קברה יעקב באותו מקום**, שהרי עם ציוויי השי"ת אין איש מתווכח ומתקבלים הם באהבה אף אם הם כואבים ביותר, כשם שאברהם ויצחק אבותינו קיבלו את ציווי העקדה. מתוודע אפוא, יוסף, באיחור של כחמישים שנה, לעובדה שאביו היה 'אנוס על פי הדיבור' לקבור את אמו באותו מקום. כשם שאנו אומרים בהגדה של פסח, שהיה "אנוס על פי הדיבור" לרדת למצרים, כך היה אנוס גם על מעשה הקבורה.

יש והקב"ה מצווה את האדם לעשות דבר מה מבלי שום נימוק והסבר, ויש שחכמתו ית' מורה להסביר למצווה את סיבת הציווי. והנה, יעקב אבינו מוסיף ומגלה 'טפחיים', שהסיבה שרחל אמנו היתה צריכה להיקבר דווקא שם, היא מפני ש"צופה מראשית אחרית" יודע, שבעוד כאלף ומאה שנה, יוגלו ישראל מארצם

לבבל ומידת הדין תהיה מתוחה עליהם באופן קשה, ויזדקקו לתפילתה ולתחנוניה של אמא רחל, שתבקש עליהם רחמים לפני כסא הכבוד, ואז יבטיח לה השי"ת שבזכות בקשותיה יחזיר את ישראל לגבולם, וכך זכו ולאחר שבעים שנה היתה "שיבת ציון". אם כן, יש ליוסף כעת הסבר אמיתי לאותו 'מעשה תמוה' שהיה עד לו כשהיה כבן שבע, וכעת נחה דעתו.

למה יעקב לא הסביר לבניו בשעת מעשה את הסיבה שרחל נקברת על אם הדרך?

לאחר שהבנו מה זה ועל מה זה, מתעוררות כמה שאלות כבדות שלא רק שלא מצאתי להן מענה אצל רבותינו הפרשנים, אלא שבעניותי, טרם מצאתי מי שישאל אותן.

אם אומנם הקב"ה ציווה את יעקב לקבור את רחל באותו מקום, אם כן, למה יעקב לא גילה זאת לבניו? כשם שהוא גילה לנשותיו שה' ציווה אותו לעזוב את ארם נהריים ולחזור לארץ ישראל. והלוא, ברור היה לו שקבורת רחל באופן שנקברה, מהווה מעשה צורם שודאי גורם עגמת נפש לכל בני המשפחה, ובייחוד ליוסף, בנה בכורה, שעל אף שהיה ילד צעיר בגילו, ודאי שהיה בוגר מאוד ברוחו. אף אם לא סיבר את אוזנו באותה שעה, למה לא עשה זאת מאוחר יותר כשיוסף כבר התבגר? שהרי התעלומה גבתה מחיר יקר, יוסף התהלך עשרות שנים עם מועקה בליבו. ואם נניח שנאסר עליו לגלות זאת באותה עת, אם כן למה הותר לו לגלות זאת עכשיו?

לאור השאלות הנ"ל, נלענ"ד, שתורתנו הק' לימדה אותנו כאן עוד פרק ביסודות חינוך הבנים.

בן חייב להתחנך לציית לאביו ולאמו 'באופן עיוור', ללא כל הסבר ונימוק.

כשם שהוא מחונך לציית למצוות ה' ולתקנות חז"ל, אף מבלי שניתן להן הסבר סביר ומשכנע. זאת מפני, שחז"ל אמרו שהשווה הקב"ה את מוראו למורא אביו ואמו (קידושין ל, ב). וכשם שאנו מתחנכים ומחנכים למלא את ציווי ה' מבלי לשאול שאלות, כך צריכים אנו להרגיל את הילדים למלא את ציווי ההורים מבלי כל הסבר ונימוק. זאת הסיבה, שיעקב אבינו, נתן הוראה לקבור את רחל על אם הדרך מבלי לתת לזה שום הסבר! בניגוד לכל אותן תיאוריות חינוכיות חדשות, לא שערום אבותינו, שמדברות על חינוך: מודרני, ליברלי, טולרנטי, פלורליסטי ועוד כל מיני מלים יפות, שבהן הבן קורא לאביו בשמו המלא, אין הילדים חייבים לציית להורים, אלא על ההורים לציית ולמלא את רצון הילדים: "אבא תקפיץ אותי", "אמא תקני

ל"י, "אבא תהיה בשקט! כיוון שעכשיו אני מדבר בטלפון". ומתקיים בנו: "בן מנוול אב בת קמה באמה כלה" (סוטה מט, ב). שיטה חינוכית זו נוצרה בראשית המאה העשרים על ידי מחנך אמריקאי בשם ג'ון דיואי (1859-1952) והוא מכונה "פידוצנטרי" – הווי אומר, הילד הוא במרכז הבית – המשפחה וההורים צריכים לספק את צרכיו, למלא את רצונותיו ולציית להוראותיו! כבר נוכחנו לדעת, ששיטות אלה לא רק שלא הביאו תועלת בכנפיהן, אלא עוד גרמו נזקים קשים והרסו דורות של ילדים שהתחנכו באופן לקוי ויצרו דור של זרע פורענות.

כלל גדול זה בתורת החינוך, ראינו אצל כל אבותינו ורבותינו מאז ומעולם. הן בסיפורי התלמוד והן אצל ראשונים ואחרונים. הווי אומר, **כשאדם מצווה לבניו לעשות משהו – אינו צריך לנמק למה**. לא רק שלא צריך, אלא אף אסור לעשות זאת מפני, שהוא פוגם בתהליך החינוכי. זאת רואים אנו מסיפור זה.

כיצד מחנכים נער להיות 'חייל'?

הבה נתבונן בדרך החינוך הנקוטה במערכת הצבאית, הן אצל הטירונים והן אצל המפקדים. כולנו יודעים, שכשחייל מקבל פקודה הוא חייב לבצע אותה מיד, גם אם היא כרוכה בסיכונים קשים, ואף בסכנת נפשות. אינו רשאי לסרב, אין לו זכות לדרוש מהמפקד שיסביר לו **למה עליו לבצע** פעולה זאת? ואף לא לשאול, למה פעולה זו נחוצה כלל? לא רק הטירון חסר הדרגות חייב לבצע כל פקודה מבלי שתנומק לו משמעותה, אלא אף המפקד הזוטר בעל הדרגות על הזרוע, או הבכיר בעל הדרגות על הכתף, **חייבים לבצע את הפקודות** שניתנו להם על ידי הדרג שמעליהם, גם **מבלי שהבינו את נחיצותן או את סיבתן**. אף המפקד הבכיר ביותר, הרמטכ"ל, יבצע את הפקודה שקיבל מאת בעל הסמכות, אם זה נשיא המדינה, בארה"ב, או ראש הממשלה במדינות אחרות, אף מבלי שיוסבר לו מהן הסיבות שהביאו למתן הפקודה.

'חייל' שדורש הסבר, אינו חייל!

כיצד מחנכים את העלם הצעיר להיהפך ל'רובוט' צייתן, שימלא את הפקודות, למרות שאינו מבין מאיזו סיבה הוא עושה זאת? ואולי, אף מתנגד לכך מצפונית?

מיד כשהחייל מתגייס מתחילים לאמן אותו: "עמוד דום", "עמוד נוח", "עמוד דום", "עמוד נוח" – על פניו אלה פקודות חסרות כל טעם והיגיון. הלוא, כל

מערכת הלמידה והאימון בצבא אמורים להכשיר את החייל להיות לוחם טוב ומיומן. לכן, מלמדים אותו כיצד להשתמש בכלי נשק שונים, כיצד לזחול ולטפס על גדרות ומכשולים, כיצד להסתער ולגבור על האויב וכיוצ"ב. מפני, שאם לא נכין את החייל בעידן השלום, לא ידע לעשות זאת בעת המלחמה.

אבל, **בשום מצב מלחמתי שהוא, לא אומרים לחייל "עמוד דום"** ולא "עמוד נוח", מפני שפעולות אלה אינן נחוצות ללוחם בעת קרב. אם כן, למה זה מתישים אותו ומבזבזים את כוחו וזמנו על אותן פעולות חסרות ערך ותועלת? ונלעני"ד, שבפקודות אלה ובתרגולת זו אנו מאמנים את החייל לעשות כל מעשה שהמפקד יורה לו, אף אם אין בו 'לא טעם ולא ריח'! שהרי אילו ישאל החייל את המפקד, למה עלי לעמוד דום? לשם מה? לא ידע המפקד להסביר לו! ואילו היה לו אומץ היה אומר החייל לאותו מפקד זוטר: "מה אתה חושב לך, אם אתה שלושה חודשים יותר מבוגר ממני, אתה רשאי לשטות בי ולצוות עלי לעשות תנועות ומעשים מטופשים"?! ההיגיון המונח בפקודות אלה, הוא הפנמה שיסוד המבנה הצבאי הוא ציות לפקודה!

צריך לחנך את הילדים למלא ציווי ה' מבלי לבקש הסבר

כך גם יש להרגיל את הילדים בקטנותם לעשות את פקודות וציוויי ההורים ללא זכות שאלה והשגה. אם אמנם, יתרגלו לכך, הרי שלציוויי ה' יצייתו בייתר דיוק והקפדה. מפני, שהוא "מלך" על כל הארץ, ולכן "כולכם חייבין בכבודי" (יבמות ה, ב), גם הבן וגם האב.

כדי להבליט זאת הכניס הקב"ה את מצוות כיבוד אב ואם לדברה החמישית מתוך עשרת הדברות. הווי אומר, שהיא מופיעה בלוח הראשון, שכולו מוקדש למצוות שבין אדם למקום, ולא בלוח השני המוקדש למצוות שבין אדם לחברו. הרבה הלכות נגזרות מדמיון זה. כשם שאסור לקרוא להשי"ת בשמו, כך אסור לקרוא גם לאביו ולאמו בשמם (שו"ע יו"ד רמ, ב) ועוד.

והנה, אם נרגיל את הילד למן קטנותו לדרוש ולקבל הסבר לכל ציווי שאנו, ההורים, מורים לו לעשות, הרי כשיגדל ימשיך לנהוג בדרך זו, ויבקש הסבר על כל מצוה שכתובה בתורה, או שציווה חכמים. ומאחר ובורא עולם כינה את כלל ישראל "צבאות ה'" (שמות יב, מא), הרי שעלינו לחנך את בנינו לקיים את ציווי לפחות באותה רמת משמעת, כמו שממלא החייל את פקודות מפקדיו.

הסיבה שיעקב קרא לנשותיו והסביר להן למה הוא רוצה לעזוב את ארם נהריים היתה, מפני שאין חובה או מצוה על האדם לחנך את אשתו, אי לכך, הוא חייב לשתף אותה בכל בעיה, כשוות ערך. אבל ביחס לבניו ולבנותיו, יש על האדם "מצוות-חינוך", הוא מחויב לחנכם ל"מצוייטי פקודות", כחיילים.

גם לרב יש לציית באופן מוחלט מבלי לבקש טעם והסבר

מאחר "ומוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא שְׁמַיִם" (אבות ד, יב), הרי שרבותינו בכל הדורות הרגילו את תלמידיהם באותו אופן, לציית לדבריהם באופן מוחלט ומדויק. כמו שמצינו בתלמוד לרוב. וכך מצאנו: "אמר רבי יהושע בן לוי כל מלאכות **שהעבד** עושה לרבו **תלמיד** עושה לרבו" (כתובות צו, א). ולא עוד, אלא שמורא רבו נעלה על של אביו: "שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא" (בבא מציעא לג, א).

יעקב אבינו שהיה גם אביהם וגם רבם של השבטים, מורה לקבור את רחל על אם הדרך, איש מהם אינו מתנגד ואף אינו מעיז לשאול למה, ומדוע! גם יעקב לא מנמק ולא מסביר, כדי לא לפגום את התהליך החינוכי של "ציות עיוור". חמי הגאון רבי אריה בינה זצ"ל עשה שימוש לרבנות אצל אחד מגדולי הרבנים באירופה בתקופה שלפני השואה, הרב פיין זצ"ל, רבה של סלונים. יש וראה אותו פוסק הלכות מחודשות ותמוהות, וכששאלו: למה פסקת כך? ענה לו הרב: "ככה זה, זו ההלכה, אולי פעם בעתיד אגיד לך גם את הטעם". וכך פעמים שלאחר חצי שנה היה לפתע מזכיר לו, "אתה זוכר הלכה פלונית, שתמהת על פסיקתי? הרי לך הטעם שהביאני להורות כפי שהורתי!" גם הדיין שבאו שניים, מרצונם, להתדיין בפניו אינו חייב להציג בפניהם את נימוקי פסק הדין (שו"ע חו"מ יד, ד). זה מצב נתון, ככה פסקתי וזהו. אם אין לך אמון – מלכתחילה אל תבוא אל הרב. אבל משעה שבאת אינך רשאי לדרוש נימוקים.

למה גילה יעקב ליוסף לפני מותו את סיבת קבורת רחל בדרך?

לאחר שהסברנו באר היטב מה הסיבה שיעקב אבינו לא גילה לבניו למה קבר את רחל בדרך, תתייבב לפנינו שאלה הפוכה, אם כן, מדוע זה החליט לגלות כעת ליוסף את הסוד אותו נצר כחמישים שנה? הנה שלמה המע"ה מנה בספר קהלת עשרים ושמונה עיתים: "לכל זמן וְעַתָּה לְכָל חֶפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם... **עַתָּה לְחַשׂוֹת וְעַתָּה לְדַבֵּר**" (ג, א-ז). כלומר, ישנה פעולה שבזמן

מסוים, אל לנו להסבירה, ובזמן אחר טוב ומועיל להסבירה. כך גם בנדון דנן. בעת קבורת רחל היה מן הראוי שלא להסביר את סיבת הקבורה באותו מקום כדי לחנך לצייתנות, כמו שהתבאר. אבל, כעת דורש יעקב מיוסף לבצע משימה שהיא על גבול הבלתי אפשרי. כבר הוסבר שיעקב צפה התנגדות קשה להוצאתו לקבורה במערת המכפלה. הוא דרש מיוסף למען השגת מטרה זו, מאבק חסר פשרות. **כדי שאדם יוכל להילחם עבור מטרה מסוימת, בכל לבנו, נפשו ומאודו, עליו להזדהות איתה.** ככל שהוא יהיה שלם יותר איתה, כך יהיו לו יותר תעצומות נפש להיאבק עבורה. אמנם, השבועה שהוא השביע את יוסף **כופה עליו** להילחם למען קבורת יעקב במערת המכפלה. אבל כל פעולה שהאדם עושה אותה מתוך כפייה, נתקלת בהתנגדות קשה בעומק כוחות הנפש שלו. לכן החליט יעקב שברגע זה הוא חייב לחשוף בפני יוסף את כל הסיבות שהביאוהו לקבור את רחל בדרך. כך גדלים הסיכויים שיוסף יאבק בייתר עוז ועוצמה כנגד סרבנותם של פרעה והעם המצרי להוצאתו ממצרים.

כך גם כשחייל יוצא למלחמה תחת כורח וכפייה, סיכוייו לנצח קלושים, כפי שנוכחנו לאורך ההיסטוריה. גם בישראל במלחמת "לבנון הראשונה" כשאנשי השמאל החדירו את הסיסמה: "מלחמת יש ברירה", כלומר, זו אינה מלחמה קיומית, לא הכרחית, אלא פרי תפיסתו המסולפת של ראש הממשלה באותה תקופה, הרי שיצרו מורד ורפיון ברכיים בקרב חיילים רבים, וסופה של אותה מלחמה, היה קורבנות לרוב וכישלון גדול.

כדי לרתום את כל כוחות הנפש למאבק יש להסביר ולשכנע!

התורה מורה כשהצבא יוצא למלחמה, הכהן הגדול הוא זה שעומד, בכבודו ובעצמו, בפני החיילים והוא נותן להם 'שיחת חיזוק' שבה הוא מסביר להם, שהם יוצאים להילחם על פי ציווי ה' שיעמוד לצידם ויעזור להם לנצח בקרב. הווי אומר, כל מה שהסברנו על תורת הפקודות בצבא: "עמוד דום", "עמוד נוח", "רוץ לשם", "אם לא תבצע את הפקודה תשלח לכלא", "אם תסרב פקודה ישפוט אותך בית דין צבאי" וכיוצ"ב, זה חשוב מאוד. אבל זה לא הכל, כשמגיעה מלחמה והחייל נדרש לתת את כל כולו, חייב הרמטכ"ל להוציא: "פקודת יום" בה יסביר ללוחמים מה הסיבה שהוחלט לסכן את חייהם ולצאת לשדה המערכה.

אחת הבעיות הקיימות היום במערכת הצבאית, זה חוסר ההשלמה עם מטרות הצבא, מה שמכונה "חוסר מוטיבציה", ואנו רואים את ההשלכות הקשות בכישלונות הרצופים ממלחמה למלחמה.

יעקב אבינו חשב: אני דורש מיוסף עכשיו להילחם עבור בקשתי, ואני יודע מה שהוא יכול לחשבו בליבו: למה אני צריך למסור נפשי בשביל מקום קבורת האבא? בשעה שהוא לא עשה אפילו מאמץ מינימאלי למען קבורת האמא?! למרות שזה לא 'סתם אבא', אלא הוא בחיר שבאבות, הוא מלאך ה', שאוהב אותי בלב ונפש. אבל, וכי בשביל קבורת אמא שלי הוא גם השקיע מאמצים גדולים? לא ולא! אפילו לא מאמץ קטן! אני כבר לא מדבר על מערת המכפלה, שהמרחק אליה רק מהלך כמה שעות, אלא, אפילו אלפיים אמה הוא לא הלך כדי להביאה למקום קבורה מכובד, היה מספיק לו לקבור אותה אפילו על אם הדרך.

נכון, אף על פי שבשכל הוא נותן באבא אמון מלא, אבל רגש זה רגש, זה חלק מהאדם. האדם הוא לא 'רובוט'! אמנם האידיאל הוא שהשכל יגבר על הרגש. אבל יעקב רואה שבעומק מסתרי הלב של יוסף, עדיין ישנה עכבה מסוימת ויכול להיות שהיא זו שתעמוד לרועץ בעת מבחן. לכן, יש ליישר את ההידורים באופן הברור ביותר.

יעקב מבהיר שהוא מאוד רצה לקבור את רחל במקום המכובד ביותר עלי תבל – מערת המכפלה. או לפחות באיזה מקום אנושי כמו בית לחם, אלא שהיה לו ציווי ה'. גם מהסיבה הזאת שא-לוהים אמר, אבל גם בלי זה. יעקב עשה זאת כמו כל ציווי ה', כי זה האדם – חייל בצבא ה'.

עכשיו יוסף יהיה שלם עם עצמו. העננה תחלוף. אותו רגש, אותו חשד, אותה אי נעימות שאין לה הסבר שכלי אבל היא קיימת – הכול ייעלם. ומעכשיו – יוסף ילחם בשבילו עד הסוף.

סיכום: התורה מלמדת אותנו שיעור בתורת החינוך. אל להם להורים להסביר לילדים את סיבות פעולותיהם. יש להרגיל אותם לתת אימון בציווי ההורים. ובאותה מידה לציית למצוות ה' אף מבלי להבין כל טעם. לכן, לא הסביר יעקב, למה קבר את רחל על אם הדרך. אבל אם רוצים מהבן – או מחייל – שיתאמץ "מעל ומעבר", שיסכים לסכן את חייו להגשמת מטרה מסוימת, יש להסביר לו ולשכנע אותו עד שיזדהה באופן מוחלט עם המשימה.